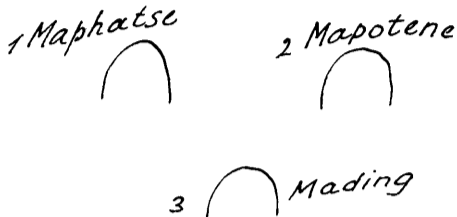

History of Phalaborwa Tribe
(Cont. of ser. 565)

0-1b

- 1 Mohlang wola re boledišana ka xa dithaba Ke ile ka tšia Kxopolwe ka e ~~ik~~ tliša thabeng tša Mapotene le Mading le Maphatše. Kxôpôlwê e krauswi le sealeng le Maboini.

- 2 Naxa
Le naneô la maina a dithaba tša Phalaborwa.

1 Lolwe ke thaba ya xa ba Šôkane. Ke xona mo Šôkane a hweditšwexô xona ke ba-Phalaborwa xe ba tšwa Borwa. Xape ke xona mo xobexo xo dirwa thšipi kxale. Le mekoti ya kxale e sale xona le dilo tšeô babexo ba šôma ka tšôna di sa hwetšwa. Se ba-Šôkane ba tloxile xobe xa dula ba-Phalaborwa ka baka le letelêlê.

2 Sealeng ke thaba ya mošate mo xo yona xona le mabitla a dikxoši tša Phalaborwa. Xape le bakxomana ba bolokilwe xona. Ke yona thaba ya sebo xo fitiša dithaba kamoka. Ka xodimo xo yona xona le lebye leo xe dipula di na le emaxo metse. Thaba ya Sealeng xa enamelwe ke motho ka ntle letšatši la tirelô ya badimo. Xape ngwana wa kxoši xa dumelelwi xo namela thaba ye lexelele tšatši la tirêlô ya badimo. Xe ngwana wa kxoši a ka namela thaba ye a ka se sa boya. Ke xore badimo ba tla motšia ba dula le yena baka se setelêlê. Polelo ere ka baka se sengwe batho bakwa dikomana di duma thabeng ya Sealeng. Ka tšatši le lengwe banna ba thšaba sa Nakômê elexo ba ba dutšixo ka Borwa le thaba bakile bakwa komana di duma xe batho ba sa dutši thabeng ya Kx Kxôpôlwê. Ebe ele lebake la Môkxôpê.

- 3 Byale batšia mesebe le marumo le marumo xo kxana komana ka xe ele mokwa wa banna xe komana e duma. Byalo xe ba fihla kxôpôlwê batho ba tlabexa. Xe ba fihlile ba-kxôpôlwê ba botšiša xore ba-Nakome le reng lehono le rwaleletšê? Xomme ba bolela xore batlile komanêng yêô ba kwelexo e duma.

Ba-Kxôpôlwê ba tlabexa ka xe dikomana di dutši ka xae ntlong ya tšona. Byalo ba-kxôpôlwê ba xopola ka pela, pela xore komana e duma badimong Sealeng. Mo Sealeng medumo e sakwala ka mabaka amangwe, mehleng ya lehono. Byalo xo xopolwa xore ke medumoya metse a lewatle la (India) ka Bohlabatšatši.

- 3 Kxôpôlwê ke thaba ya Mošate. Mo xo yona xo dutšî Makekele. Lepato, le Makhusane. Ke thaba ya xo dulexa xe motho a rata xo be a motse xodimo xa yona. Xape ena le sebo se sebotse. Ke ka mokxwa wo dikxošî dibexo di rata thaba ye.
- 4 Sekxôpô ke thaba ya badimo ba Bakxalaka. Ka moraxo xa dula kxošî Matšatšî. Xothwe Sekxôpô ena le lešoba ka xodimo xa yona. Xomme lešoba xoba molete wo o xo tšwele kxotswane ka wona mohlang a fetšaxo xo dira dithaba tša Phalaborwa. Kxotswane ke Modimo ka se Phalaborwa.
- 4 5 Maboine ke thaba ya xo dula noxa e kxolo. Noxa yeo e bitšwa lebitša-pudi. Noxa ~~xwak~~ yeo ka tšatšî le leng monna yo a bitšwaxo Šôhlwane o kile are a tsoma a na le dimpya a e hwetša. Byale ya thoma xo mo rakadisa. Xomme a thuša ke dimpya tšêê e ilexo ya di fetša. Xomme a phidiša ke lebye leo a ilexo a le be a hloxong ya xaxwe. Lebitša-pudi ke noxa ye kxolo. Xe e rakadiša motho e fofa ka mere xoba dihlare.
- 6 Phetole xona le noxa ya thaba byalo ka Maboine.
- 7 Nkôlwane lexona xo sa bolelwa taba tša noxa.
- 8 Modimolle ke thaba ya mabitla a mmako dikxošî tša Phalaborwa.
- 9 Mapôtênê ke thaba ya Ramatladi. Le Makhusane o kile a dula xona.
- 10 Mading e sale thaba ya Ramatladi.
- 11 Sebating xobe xo dutšî monna yo barexo Mokabe. Mokabe ebe ele Morudî wa thsipi xona elexo malepe. (mexoma.)
- 12 Thsankane xobe xo dutšî ba xa Nkwane.
- 13 Pabye xobe xo dutšî monna yo a bitšwaxo Môkxôlôpi.
- 14 Lexobyeng xobe xo dutšî kxošî Makhušane.
- 15 Namakxale xo dutšî Ntlabake xona le noxa ye kxolo.
- 16 Lotane ke thaba ya Lotane.
- 17 Serotlwe ke thaba ya Maitše.
- 5 18 Mabadika ke thaba ya xo bôlôtsa madika xona.
- 19 Sekxwâpê e kxaufsi le Mabadika.
- 20 Nakome ke thaba ya ba-Šôkane
- 21 Hlaôno
- 22 Bosôtse
- 23 Phseni ba-dimong xa kxošî Sekxôpô o tšwa Bokxalanga.

- 24 Sešweni kraufsi le Phseni
- 25 Thabeng tša Makxema. Ke mo xo ~~z~~ kilexo xa bolaiwa makxema
- 26 Thabeng tša Balepa. Ke mo Balepa ba kilexo ba dula xona ~~ba~~ bopa dipitša.
- 27 Tsotsoma
- 28 Mokxoteng ke thaba ya xoba le more wo obitšwaxo Mokxote
- 29 Selongwe ke thaba ya Setššêkêlê.
- 30 Nareng ke mo xo kilexo xa dula ba-Nareng. Podumo o dula xona.
- 31 Phakale ke thaba ya moto-o-tee.
- 32 Malehlananeng xo tiwa bodika xona ke Lepato kxošana ke Mozwazi wa Lepato
- 33 Serala xo tiwa môrôtô batho ba hwa kamoka.
- 34 Se-sita-kxomo ke thaba ya kxadi ya Lepato sesitakxomo.
- 35 Boripa-sôkô ke thaba ya môrôtô wa basadi.
- 36 Seokamedi ke thaba ya Seôkamedi
- 37 Thšarapane ke mo madira a matsšatši a mashagaan a Jewawa a khuditšexo xona, mohlang a hula Sealeng.
- 38 Kxôpôlwana xo dutši matsšatši mohlang a tloxaxo kxôpôlwê.
- 6 39 Botlokwa ke thaba yeo xo kilexo xa dula Batlokwa
- 40 Sebera xo dutši Makhušane, xape ke mo a bolokilwexo xona Kothwe felo mo xo kile xa dula pela e tee baka se setšêlêlê mme e sa tsebye xore ebe e tšwa kae.
- 41 Hlakisi ke thaba ya Hlakisi monna wa xo tseba xo neša pula
- 42 Rakxorwane ke mo xo betlilwexo komana ya boretho.
- 43 Mosuane ke thaba ya mekoti ya kxale ya xo rekwa ke Setereke
- 44 Maputi xona le (Cooper) byalo ka Mosuane.
- 45 Selaolwe ke thaba ya mošate wa pele kraufsi le yona xona le lethsa le lexolo.
- 46 Moxolle ke thaba ye e okametšexo le diba le lexolo mo xo hlakanaxo Lepelle le Salate.

Ditšwa xo katšane Monareng o belexilwe thabeng ya Nareng

7

Moxoši a kxale a ba Phalaborwa.

Mo maxošing a latelaxo a šupaxo xo kwala fela ka dika le pólêlô xore ke maxosi, mmexa xo sa xopolwa selo ka xa mediro ya bone. Ka xe ele mokxwa mo Sethšabeng sa ba Phalaborwa xo tumiša leina la kxoši naxeng xo tšia lebaka le letêlêlê. Xomme kxoši ke motho x yo a e tumišang ka nnoši xo feta baxale ba bangwe mo naxeng. Maxoši ke a :-

1. Sefiribyokwana ke papaxo kxoši kxašane. Xomme mo leineng le xo thwe ke la serêtô. Sefiribyokwana ke leina la sebatana se boxale se se swanaxo le nkwe ka mmala. Xomme se lekana le phiri ka boxolo. Ke batana se se bolayaxo kxomo. Xo thwe o be a e tekanya ka sona mo mastleng a pušô ya xaxwe.
2. Makxabô ke papaxo Sefiribyokwana. Zeina le lengwê la xaxwe ke kxotosa mmôtô. Mmôtô ke sehla se se maatla xo rêngwa ka selêpê. Xape le mollô xa o se dire selo. Kxoši Makxabo o be a e theta xe are :- kenna kxotosammotô se ya le bakxôkôlôši. Xape kxotosa-mmoto ke xore kôta yeo e remilwexo. Mmôtô ke hlare se boima. Xothwe obe a itekanya le hlare se thata se boima se. Xona le noka yeo e bitšwaxo noka ya Makxabo, elexo moo abexo a dutšî xona. Leina ke Makxabo.
3. Motha te-waleopeng ke papaxo Makxabo. Mothate ke kôta ya hlare sefe le sefe ka se Phalaborwa.

8

Leope ke lephama le lexolo la noka. Xomme kxoši xe e ke thêta ebe ere :- kenna mothatewaleopeng sa ya le bakxokološi. Ke xore batho ba kxaremetšang mothate ba tla wela no wo ka bodibeng. Xape o be a bolela xore motho yo a tsomaxo xo lwa le yena ba tla hwa ba ba bedi. Xothwe ona maxoši a mabedi a abe a kxona xo fetoxa kôta. Ke xore xe motho a ratile xo bolaya kxoši a swere lerumô xoba selêpê, o be a hwetša kxoši e fetoxile kôta xoba mothate. Lexa ele seolo xoba bodiba, xoba leswika.

4. Kxoši Thsehla: ke papaxo Mothatewaleopeng. Xothwe yena o ile a ba le morwa yo a bitšwaxo:- Malatšana a Thsehla. Xomme xe xo se sengwe se kwalaxo ka ntle xa morwa wa xaxwe.
5. Kxoši Sealemabo. Ke papaxo Thsehla. Xomme yena xo kwala fela xe a e theta are:- kenna sealemabo a Bašôkwe. Ke xore e fôba mothô yo a phelang naxeng ya Bašokwê. Bašokwê ke ba Phalaborwa.
6. Kxoši Lesikapitsi ke papaxo Sealemabo. Lesikapitsi ke leina la mohuta wo mong wa noxa. Ke noxa ya xo swana le phôfôlô ye bitšwaxô pitsi ya hlaxa. Ke noxa ya xo hloka bohloko xe e lomile motho. Xomme ka noxa ye lebelo kudu. Xa xo kwale selo se seng sa dirêtô tša xaxwe.

9 7. Kxošī Ramokxonwane ke papaxo Lesikapitsi. Xomme xa xo se seng se tsebywaxo ka xa xaxwe.

Maxoši a šupaxo eo xo ngwodilweng maina e ona xa xo tsebywe sabotse botse mo ba thswetšwexo sona. Xape xa xo tsebywe mo yo mong le yo mang a phedilexo xona, ka ntle le Makxabo yo o a beng a dūtšī nokeng ya Makxabo. Xothwe ka xe badimong ele felo xotee mo naxeng ya Phalaborwa xotloxela kxale, xona xo bolelwa xore baile ba dula ~~thabeng~~ thabeng ya Sealeng.

Xomme xo thata xo šupe mabitla a bona. Ka xe badimong ele felo mo elexo lepatlelo le loxolo. Xothwe maxoši kamoka a bolokilwe xona fao, pato le thabu ya Sealeng. Xe maxosi a maswa o fiwa dihlabelo o kxale a fiwa ke a maswa.

Ke xore bafi balela badimo ba baswa xore ba xopole ba kxale ka xe bona ba etelana. Xomme ke xona ba tsebona xo fitiša bafi.

10 8. Kxošī Malatšī Ke papaxo Ramokxonwane.

O tswetšwi moše xa noka ya Odi. Ke morwa Malatšī wa I elexo wa thšaba sa Makxatlwa e Mmakao.

O ile a thšaba moxolo Mmakao a thsela noka ya Odi le sethšabana sa xaxwe.

Thšabo ya Malatšī xo Mmakao.

Xothwe xe Malatšī papaxo Mmakao le Mala wa bobedi a hwile xe basale moše xa Noka ya Odi, Mmakao O ile a fa Malatšī mmoto xore a boše. Ka tšatšī le lengwe xe basadi ba le felo mo xo kxatlwaxo dikoko ngwana a lla teng xa mosadi wa Malatšī. Byalo mmaxo Mmakao a ya xo tsibiša kxošī Mmakao ditaba tšeo. Mmakao a laela xore Malatšī a tle mošate le mosadi le banna ba xa xwe. Xomme ix kxošī ya botšiša Malatšī taba ye e bolelwexo ke mmaxwe. Xothwe ngwana o ile a belexwa mohlang ôna ô o. Byalo Malatšī a fetola kxošī moxolo xore le yena o boditšwe byalo ke basadi ba ba beng bale felo fao.

Ke xona kxošī ya laela Malatšī le banna xore ngwana a bolawe. Xobane ke sehlola. Xe Malatšī a boetše xae a bitša pitšo xore o tlareng ka taelo ya kxošī xodimo xa ngwana wa xaxwe. Xomme banna ba fetola ka xore xo kaone xe ba ka tloxela naxa ya Mmakao xotsoma madulô xo xongwê. Xomme Malatšī a loka thoto le sethšabana x sa xaxwe xo tloxa bošexo byo ba tšwang mošate ka byona.

11 Xe xo e sa xosasa kxošī ya laela xore banna ba ye xo Malatšī xo hwetša xe eba ngwana o bolailwe. Xomme xa hwetšwa ~~xobane~~ xobane Malatšī o thšabile le sethšaba sa xaxo.

Ze kxoši e kwele xobane Malatši o thšabile a laela banna xore a latiwe. Xomme kxoši ya laela xore xe ba ke hwetša Malatši le banna ba o a naxo le bona a bolawe. Mmaxo Mmakao a laela kxoši le banna xore xe banna ba ka hwetša Malatši a thšētšê noka ya Oci ba xome ba seke ba thsela xobane banna ba Malatši ba ka ba bolaya. Ke xona banna ba tšia dipatla xo lata Malatši le banna. Xe ba fihla nokeng ba hwetša Malatši, ale ka moše. Xomme bona ba dira lešata bare O! O! O! ke xore. lena! lena! lena! Byalo ba boela xae xo botša kxoši ditaba tša xoba ba hweditše Malatši a thšētšê noka. Kxoši ya bolela xore xe a thšabile naxeng ya xaxwe xo lokile. Ka sebaka se ebe ele Malatši wa Mmakao. Babe ba bina kxabo ya thšweni. Xomme mo ba bangwe bare ke kxabo ya Mollô. Byalo Malatši a tšwela pele x xo nyaka moô a ka hwetšaxô madulô. Xothwe o ile a fihla felo mo xongwe xe a sešo xo fihla thabeng tša Mapopolo. Xona fao a hwetša sethšaba se sengwe. Xomme a kxopela xo dula le sona. Xomme e thoma xo bošwa ke kxoši ya sethšaba se.

Ntwa ya Malatši le sethšaba se sengwe xe xe a tšama a nyaka madulo.

12 Byalo banna ba xa Malatši ba thoma xo belaela ka xa pošo ya thšaba se. Molao wa kxoši ya thšaba o be ore xe banna kamoka baile lethsolong xo bolaya diphôfôlô, ba swanētšê xo tliša tšohle xo yena. Xomme taba ye ya ba dihlong xo Malatši a sa fiwi diloba ke banna ba xaxwe. Ke xona Malatši a bolelale sethšaba se tšwang le yena xore byalo a ka dirang xore a tšwe mo xo kxoši ye. Xomme banna ba mo fetola ka xore bokaone ke xo lwa. Xomme polelo yare di tla lwa byang xe batho ba kxoši yeo e ~~batšaxô~~ bošaxô Malatši ena le bannaba bantši. Banna ba bolela xore e tlare xe banna ba xo tia baile xo tsoma ntwā ya thoma ka xae le hlaxeng. Xomme kxoši ya dumelakeletšo ye. Ke xona banna ba kwana nako yeo ntwā e tlaxo xo thoma ka yôna. Xomme xa bolelwa xore ebe mosexare wo moxolo mola letšatši le fiša. Ke xona Malatši a iša banna ke hlopa tše lekanaxo. Ba botša ba hlopha sa hlaxeng xore ba diše moši xe ele mosexare elexo ya dintlo tšeo di tlaxo fišwa xe ntwā e thomile. Ke xona kxoši ya laela banna ba xaxwe naxa kamoka. Xore ba tšwe ~~imf~~ lethsolo ka xe ebe ele modiro wo moxolo wa sethšaba saxaxwe. Xomme xe batšwele lethsolo bale xare xa dinaxa banna ba xe Malatši ba fela ba diša xae ka mahlo. Byalo diphôfôlô tša bolawa ka bontši. Xe ele mosexare banna ba xa Malatši ba kxopela ba rwala lethsolo xore ba khutše meriting ya dihlarē. Ba rwala lethsolo ba dumela. Xomme mello ya xo tšwa xo beša dinama. Xe banna ba Malatši ba

13

kxopela khutšô ebe ele kxopelo ya tokišô ya nwa. Ke xona
 ba fele ba iša mahlo xae. Ka moraxo ba bona moši o thunya
 xae. Xomme bona ba wena banna bao ba naxo le bôna ka dipatla.
 Xomme banna bao ba thoma xo xakwa. Ke seo se dirwang ke
 masoxana a xa Malatši. Xomme ba šitwa le xolwa ka xe babe
 ba sa tsebe xore molato keeng. Xomme xa bolawa masoxana a
 mantši ko wa hlaxeng. Xaele kowa xae batho ba fetšwa le ke
 mollô. Ke xona ba boela xae moxobo wa nwa o xobixwa.
 Xothwe baile ba bolaya phôôfôlô yeo ebitšwa xo Nôkô ka tšatši
 leo. Ke xona ba hlomola meutlwa ya yona ba hloma dihloxong
 tša bona. Xothwe mosela wa yona o ile wa išwa xo Malatši
 xore a dire seala sa xaxwe. Xe ba fihlile xae ba botša
 Malatši xore bona xa e sale ba bina kxobo ya thšweni xoba ya
 Mollô. Bare ke bona ba bina Nôkô. Byalo Malatši aba
 kxoši. Xomme a tšia mosela wa Nôkô a Hemelela kwateng xomme
 ya epelwa kxôrông ya mošate. Byalo sethšaba sela xo bolawa
 ba xo šala ba thšaba bošexo xo tloxela Malatši le sethšaba sa
 xaxwe. Xomme ka moraxo Malatši a bolela le sethšaba sa xaxwe
 xore ba fetele pele ka xe naxa e be e sa bakxahle. Xomme
 Malatši a khoduxêla naxeng tše dingwe tšeo xo sa ka xo xa
 hwetšwa batho. Ka xorealobatho ba tšama ba šala ditseleng.
 Xomme ka moraxo ba fihla thabeng tša Mapopolo. Byalo ba
 thoma xobona naxa ya Phalaborwa.

14

Ka xe dithaba tša Mapopolo dile ka xodimo xa naxa
 ya Phalaborwa ke xona sethšaba sa xa Malatši sa bona naxa ele
 motala fela wa dithaba tša xo dula ka xo thalakana. Xomme ba
 duma molala wo. Ke xona xa kxethixwa banna le masoxana xo
 foloxela molaleng wo. Xomme xa tšywa mefaxyo ka xe ele
 sekxoba sa matsatši a mararo xoba a mane xo tloxa Mapopolo xo
 tla Phalaborwa. Xe bafihlile ba sepela le naxa xomme ba seke
 ba e hlakanthša xomme ba kxolwa xore ke naxa ye botse. Byalo
 ba boela moraxo ka thabo ye kxolo. Xe ba fihlile Mapopolo
 kxoši Malatši ba botšiša banna xore ke naxa ye byang. Bona
 ba fetola ka xore naxa ke ye botse ~~ba~~ byalo ka xe le bona
 molala. Xomme e phala Borwa. Ke mo naxa e hwêditšêxô leina
 la Phalaborwa. Ba iša pêlê ka xore e na le dilo tše tlaxo
 phediša sethšaba elexo dinamata tša diphôôfôlô tša mehuta huta.
 Ba bolela xore tše dingwe di tla hōla sethšaba ka matlalo xo
 a para. Tše dingwe e tla ba kobo tša kxoši elexo taule nkwe.
 Ke xona sethšaba sa loka thôtô xo foloxela Phalaborwa.
 Xomme kxoši le ba bangwe ba dula felo mo xo bitšwaxo Mahubedung
 mo xonaxo le dithabana tše bitšwaxo Selaôlwê. Xape xona le
 Moxobe wo moxolo o bitšwaxo ~~ka~~ Lephôsê. Xomme sethšaba le
 kxoši ba thabela moxobe xo ba tnuša metseng ka xe salute noka

ele kxole. Ka moraxo xa lebakanyana kxoš'i ya laela xore banna ba phuthexe. Xomme ba laelwa xo sepela ba lekola naxa, xe e ba xona le sethšaba mo xo yona.

- 15 Xe sethšaba se dukulôxa le naxa xomme se pota pota le dithaba sa hwetša mo thabeng ya Lolwê ka Borwa xo Mahubedung xona le sethšabana sa xa Šokane. Byalo ba Phalaborwa ba thoma xo tlabexa xe ba hwetša naxa ena le beng ba yôna. Byalo bona ba boela Mahubedung xo tsibiša kxoš'i taba ye. Byalo kxoš'i ya botšiša banna xe sethšaba ele se sexolo. Xomme ba bolela xore ke sethšabanyana mme xa se lekane le se ba lwelexo naso tsileng. Ke xona kxoš'i ya romela banna xore bo boledišane le sethšaba sa xa Šokane xore naxa ke ya bo mang. Xe banna ba fihlile mošate Lolwe ba kxopela xore ba ka boledišana le Šokane le banna ba xaxwe. Banna ba xa Malatš'i bare ba romilwe ke kxoš'i xore Šokane le banna baxaxwe ba fetole kxoš'i xore naxa ke ya bo mang. Šokane le banna baxaxwe ba fetola xore naxa ke ya bona kamo banna ba xa Malatš'i ba bonaxo xoba ke kxale xe bona ba dutš'i naxeng ye. Xothwe ba Šokane ba be ba sa tsebe mollô. Xomme ba be ba eja dijo tša bona di sa apexwa. Xomme ba iša pele ka xore lê ka dirang xo šupa xore naxa kê ya lêna. Ba Šokane ba thoma xo tšia ~~kx~~ kxohlo yeo elexo thšipi ya (Cooper) xomme e dirilexo dipheta xore ba e hlomaxanye xo dikuloša thaba ya Lolwe. Byalo kxohlo ya hlaêlêlwa. Xomme banna ba Malatš'i ba bolela xore naxa ke ya bona. Šokane are ka baka lang xe naxa e ka ba laela xore ~~xe~~ Šokane e kxobe batho kamoka xore ba tle ba bone. Xomme batho ba kxobakana kamoka. Xomme xwa robywa phate tše pedi. Byalo banna ba thoma xo di xohlanya.
- 16 Ka moraxo moš'i wa thunya. Xomme ba ~~kk~~ thoma xo bona xo tšwelela dilo tše ngaimaxo. Ka moraxo mollô wa tuka. Kwa laelwa banna ba babedi xore ba potoloxe thaba ya Zolwe ka xo fapana. Xomme thaba ya thoma xo tuka mollô ka moka. Ka moraxo xa lebakanyana ba Šokane ba hwetša thaba e šêtšê kxakala. Byalo kxoš'i Sokane a botša sethšaba sa xaxwe xore a fêtêlê pele xo tsoma noxa ye ngwe. Xomme bona ba dumela. Ke xona Šokane a botsa banna ba xa Malatš'i xore a šale le naxa ya xaxwe. Xomme bona ba boela mošate Selaolwe xo tsibiša kxoš'i ditaba tša Šokane. Xe kxoš'i a kwele xore Šokane o fentšwe ka mollô xomme o boletše xore Malatš'i a šale le naxa ya xaxwe, a bolela xore thšaba ~~kk~~ sa xa Šokane ke ~~xx~~ sa Šokane ke sa xa Šalang. Xomme sethšaba sa xa Šokane se sa bonwa le lehono mo xare xa ba Phalaborwa. Šokane a sobela Bodikela tšatš'i bya Phalaborwa. Byalo naxa ya šala e dutš'i ke ba Phalaborwa.

Tša bophelo bya kxosi Malatsi le setšaba sa
xaxwe mo Phalaborwa.

17 Ke Šokane a tloxile naxeng Phalaborwa, xomme kxosi
ya laela xore byale lefase ke la yōna. Ke xona batho ba ka
dula ka xo rata. A laela batho xore ba etsomele temo mo
ba ka lemako mabele a bona xo hwetša tša xo ja. Xothwe ka
yōna nakō yêō xobe xo se tša xo lema eleko mexoma xoba malepe
ka se Phalaborwa. Ke batho ba hweditše tēmō ya ba bōthata xō
lema. Ka xe thšipi e sešo xo tsebywa xothwe batho baile ba
kxetha mohlare wo bitšwaxo mphiswane, xoba moretše, xo epa
ka wona fase batho ba thšela mabele. Xothwe lebye le bitšwaxo
lexakabye le be le dirwa selêpê xoba thipa. Ke xona ba
Phalaborwa ba thoma môšômō wa xaxwe xo lema. Ka xe Phalaborwa
ele naxa ya mehlare ye moxolo xape e naxa ya byang bo diraxo
maritê a maxôlô mme ya bothata byô boxolo xo hwetša temo.
Ka xe ba Phalaborwa ba bone thšipi ya kxohlo xo Šokane ye
tšwaxo thabeng ya Lolwe, ba lwa ka bōthata xō hwetša thšipi
ya xo dira malêpê xoba mexoma le dilêpê tša xō šōma ka tšōna.
Ke xona xwa tsoxa monna yo a bitšwaxo Malatswane Pelusa a
latelwa ke Nkwane x a phase. Banna ba beđi ba, ba thoma
môšômō wa xo rula thšipi ye bitšwaxo kwetli ka se Phalaborwa.
Xomme yōna ya dira modiro wa malêpê le dilêpê le marumo le
mefaka xoba thipa. Xomme ya ba môšômō wo moxolo xo epa
thšipi le xo e rula. Ke motho a sepela mo Phalaborwa o hwetša
mo xo bexo xo somiwa thšipi. Malatswane le Nkwane ba thoma
xo thwala batho ba xo epa thšipi more sa bonaxo mekotli ya bona
mo thabeng ya Mesuxane le Lolwe. Mathomong thšipi ya epywa
ka dithate. Xomme tša rulwa ka mabye xoba thšilô. Xomme
ka moraxo xwa hwetšwa thšipi yeo e bitšwaxo Noto. Ka moraxo
18 xa dirwa ye xo bea thšipi xodimo xe e rulwa. Yona ke Natlô.
Xomme xwa dirwa ye xo xwara dithšipi xe difiša eleko ye
bitšwaxo Letlao. Byalo ya ba môšômō wo moxolo wa a xelwa ntlo
yeo e bitšwaxo Lekoba. Xomme xwa dirwa seo eleko mōoba eleko
sa xo botšetša mollô. Xa axiwa sebešo ka mabye, xomme manaka
a diphôôfôlô a rokelelwa mo mōobeng. Xomme byalo xwa dirwa
dithšipi tša mehuta-huta. Ke more kwaxo senatla Malatswane
sere :- Ke nna Malatswane le latswa thšipi la Pelusa. Xo
latswa xo bolelwa xo dira thšipi xabotse. Nkwane are :- Ke
nna Nkwane a Phase maxarola motho ka lerumo. Xomme xwa dirwa
Malepe a xo lema. Ze dilêpê le maseka a a dirwaxo ka thšipi
feela, a a dirwaxo ka thšipi ye bitšwaxo lerale. Xwa dirwa le
mefiri eleko ka thšipi ye bitšwaxo letlane. Masoxana ao a
šomaxo a potswa ka malêpê. Xomme batho ba thoma xo saba xoba

19

xo reka malêpê ka barwedi ba bona. Byalo xa rengwa mere ka sêlêpê. Xomme xwa lemixwa ka malêpê. Ke mo xo tšwilexo sêrêtô sa naxa serexo. Ke Phalaborwa bolla noto xwa lla theko bo sele. Theko ke nonyana ye e llaxo ka meso. Mo môšômông wa dithšipi xwaba le dingaka tša xo thibela thšipi xore e seke ya senyexa. Xomme kxoši ya laela xore ba rudi ba thšipi ba rule dilêpê tša mošate tše sa swanexo le tša batho kamoka. Le marumo le ~~xxxxxxxx~~ malêpê le mesebele tša xo aparwa ke kxoši le basadi ba yona le bakxomana. Xomme byalo ba Phalaborwa ba dula ka khutšo naxeng ya bona ya xo phala-Borwa. Xomme ke moraxo xwa tsoxa barudi ba xo tlele mo naxeng. Malatši o hwile thabeng ya Sealeng. Zebitla la xaxwe le xa mmoxo le a mangwe sebatleng sa badimo.

Ditšerwi xo Potokisi le Maphakxo

Ke moka tša dikxosi tša Phalaborwa.